

Silti me unelmoimme

Tyttöjen ja nuorten elämä konflikteissa

Kuvan 14-vuotias tyttö tuli raskaaksi paettuaan Mosambikin konflikteja.

Plan Internationalin Maailman tyttöjen tila 2024 -raportti kertoo nuorten kokemuksista konflikteissa. Kysyimme kymmeneltä tuhannelta lapselta ja nuorelta aikuiselta kymmenessä maassa, miten konfliktin aiheuttamat kokemukset vaikuttavat heidän elämäänsä. Mitä voimme tehdä, jotta ymmärrys nuorten kokemuksista muuttuisi toiminnaksi?

Konflikti riistää kokonaisen sukupolven lapsuuden tai nuoruuden. Perinteiset virstanpylväät, kuten koulusta valmistuminen, työpaikan saaminen tai perheen perustaminen, keskeytyvät. Koettu konflikti muuttaa väistämättä tyttöjen, nuorten naisten, poikien ja nuorten miesten elämää. Se vaikuttaa syvästi lasten ja nuorten elämäntapaan. Vaikeuksista huolimatta he unelmoivat valoisammasta tulevaisuudesta.

Aseelliset konfliktit vaikuttavat kaikkiin haastateltuihin nuoriin Kamerunista, Kolumbiasta, Etiopiasta, Libanonista, Mosambikista, Nigeriasta, Sudanista, Ukrainasta, Filippiineiltä ja yhdestä maasta, jota ei voida nimetä poliittisesti arkaluonteisten seikkojen vuoksi. Nuorten nimet on muutettu heidän henkilöllisyytensä suojaamiseksi. Raportissa käytetyt kuvat eivät ole tutkimukseen osallistujien kuvia.

Konflikteilla on elinikäiset vaikutukset

Konflikteilla on lapsiin ja nuoriin pitkäaikaisia ja elinikäisiä vaikutuksia. Tämän vuoksi on tärkeää tunnustaa, että lapset ja nuoret tarvitsevat konflikteissa räättöilyä, sukupuolen ja iän huomioon ottavaa tukea.

Yli 10 000 lasta ja nuorta osallistui tutkimukseen

9 995 osallistujaa 10 maasta

104 syvähaastattelua

"Toisinaan meillä ei ole aamiaiseksi tai lounaaksi ruokaa kotona. Odotamme sitä, että isä tuo iltapäivällä ruokaa kotiin. Hän viettää koko päivän etsien ruokaa, lähtee aikaisin aamulla ja tulee kotiin iltapäivällä. Talossamme on vaikeaa asua, koska se on ränsistynyt. Isän sisarusket eivät anna meidän asua luonaan."

Fatima, 15, Filippiinit.

Vuonna 2024 lähes 300 miljoonaa ihmistä tarvitsee humanitaarista apua.

© Plan International / Albina Vinar

Konfliktit ovat yksi suurimmista humanitaarisen avun tarpeen aiheuttajista. Nuorten on konflikteissa siirryttävä liian nopeasti lapsuudesta aikuisuuteen.

Lapsia ja nuoria värvätään taistelijoiksi ja siepataan, heidän kimppuunsa hyökätään kouluissa ja sairaaloissa, heihin kohdistetaan seksuaalista väkivaltaa ja heiltä evätään humanitaarinen apu.

Murrosikä tuo lisää haasteita selviytymiseen.

Humanitaariset kriisit ovat myös muuttumassa entistä monimutkaisemmiksi. Niitä pahentavat muut kriisit, kuten joukkosiirtolaisuus, ilmastokriisi, nälkäkriisi ja tautiepidemiat. Lapset ja nuoret kärsivät suhteettoman paljon konfliktien seurauksista. Siksi on aika puuttua viipymättä konfliktien keskellä elävien lasten ja nuorten ahdinkoon.

[Kuva yllä: Lapset asuvat Ukrainan sisäisille pakolaisille perustetussa keskuksessa](#)

© Plan International / Michael Perectro

Ukrainan Harkovassa nuoret tytöt ja pojat kärsivät jatkuvasta vaarasta, joka aiheuttaa henkistä stressiä. 15–19-vuotiaat kotiseudultaan siirtymään joutuneet ukrainalaiset tytöt tuntevat itsensä eristetyiksi ja kaipaavat aiempaa elämäänsä, jonka sota on nyt rikkonut.

Mielenterveysasiantuntijat varoittavat, että **Palestiinassa Gazan** lapset – joista 53 prosentilla oli traumaperäinen stressihäiriö jo ennen konfliktin alkua – altistuvat nyt jatkuvasti äärimmäisen traumaattisille tapahtumille, eikä heillä ole mahdollisuutta saada mielenterveyshoitoa.

Mosambikin Cabo Delgadossa tuhannet lapset ovat joutuneet eroon perheistään ja ovat vaarassa joutua väkivallan ja hyväksikäytön uhreiksi sekä värvätyksi aseellisiin ryhmiin.

Maailman tyttöjen tila 2024-raportin mukaan nuorista konfliktien keskellä:

55 % kokee voimakasta henkistä ahdistusta, kuten unihäiriöitä.

54 % kokee jatkuvaa huolestuneisuutta.

38 % tuntee olonsa turvattomaksi tai erittäin turvattomaksi.

59 %:lla on rajoitettu tai olematon mahdollisuus saada sähköä.

41 %:lla on rajoitettu tai olematon mahdollisuus saada vettä.

63 %:lla konflikti vaikuttaa jossain määrin toimeentuloon.

15–19-vuotiaat ilmoittivat nälkäkokemuksista huomattavasti useammin kuin **20–24-vuotiaat** vastaajat.

Erialaisten konfliktien keskellä elävillä nuorilla on lukemattomia erilaisia kokemuksia. Kokemuksissa on eroja sukupuolten välillä, mutta pelko ja kamppailu perustarpeista on kaikille yhteistä. Monet kärsivät tai todistavat jatkuvia raakuuksia. Lapset ja nuoret ovat saaneet vakavia traumoja, ja yhteisöjä ja perheitä on tuhoutunut.

[Kuva vasemmalla: Nuori mies osallistuu ohjelmaan, joka tarjoaa taloudellisia vaihtoehtoja aseellisiin ryhmiin liittymisen sijaan Filippiineillä.](#)

Matalan tulotason ja alemman keskitulotason maissa asuvat tytöt ja nuoret naiset kokevat usein jo ennestään syrjintää sukupuolten epätasa-arvon ja muiden syrjintäperusteiden vuoksi. Konflikteissa eriarvoisuus kärjistyy.

Sukupuoli vaikuttaa keskeisellä tavalla siihen, miten lapset ja nuoret kokevat konfliktin. Maailman tyttöjen tila 2024 -raportissa tytöt ja nuoret naiset raportoivat suuremmasta emotionaalisesta stressistä kuin pojat ja nuoret miehet. Tytöt ja nuoret naiset pelkäävät joutuvansa poikia ja nuoria miehiä useammin seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, ja heidän elämäänsä rajoittavat kotityöt ja raskaudet. Pojilla on tyttöjä suurempi riski joutua värvätyksi aseellisiin joukkoihin, ja he voivat kuolla tai haavoittua taisteluissa. Nuoret miehet tuntevat olevansa vastuussa perheen elättämisestä ja suojelemisesta.

Tytöillä ja nuorilla naisilla on konfliktien aikana aiempaa suurempi riski pudota koulusta, joutua lapsiavioliittoon, tulla toivomattaan raskaaksi, menettää toimeentulonsa sekä kärsiä sukupuolistuneesta väkivallasta ja syrjinnästä. Seksuaalinen väkivalta on konflikteille ominainen ja yhä yleisempi piirre.

Raportin vastaajista:

27 %:lle tytöistä ja naisista seksuaalinen ja sukupuolistunut väkivalta on jokapäiväinen riski.

17 %:a alle 17-vuotiaista on pyydetty liittymään aseelliseen ryhmään tai tukemaan sellaista. Aseelliset ryhmät värväsivät poikia ja nuoria miehiä enemmän kuin tyttöjä ja nuoria naisia.

45 % on vähentänyt ruoka-annoksia, tytöt ja nuoret naiset poikia ja nuoria miehiä enemmän.

11,5 % koki olevansa vaarassa joutua pakkoavioliittoon.

Erityisesti Etiopiassa haastatellut ovat todistaneet tai kokeneet tyttöihin ja nuoriin naisiin kohdistuvaa äärimmäistä seksuaalista väkivaltaa. Tytöt ja nuoret naiset, jotka tulivat raskaaksi raiskauksen seurauksena, kertoivat myös joutuneensa leimatuiksi palatessaan koteihinsa.

“**Monet tytöt raiskattiin sodan aikana. Lisäksi poikiin verrattuna vietämme suurimman osan ajastamme kotitöissä. Tämä tarkoittaa, että tytöillä on suuri taakka. Kaikki nämä haasteet luovat monille nuorille tytöille masennusta, ja useilla nuorilla tytöillä on jonkinlainen mielenterveysongelma.**”
Dansha, 17, Etiopia.

Kuvan 12-vuotias tyttö pakeni perheensä kanssa konfliktia Sudanin Khartumista.

“**Tyttöjen ja nuorten naisten tarpeet ja oikeudet jäävät usein huomiotta niin konfliktin kuin rauhan aikana.**”

23-vuotias sudanilainen pakolaisnainen odottaa matkansa jatkumista rajanylityspaikassa Etelä-Sudanissa.

© Plan International / Peter Caton

Vaikeuksista huolimatta nuoret unelmoivat edelleen

Kun kysyimme nuorilta tulevaisuudesta, on toiveikkuus vastauksissa toistuva teema.

Lapset ja nuoret haluavat rauhaa eivätkä näe tulevaisuutta ilman sitä. Nuoret ovat sitä mieltä, että nuoria on otettava mukaan rauhanrakennukseen, koska heillä on kokemusta konflikteista ja he voivat toimia tulevina johtajina. Tyttöjen näkemykset ja kokemukset ovat keskeisiä, jotta konfliktien vakavimpiin vaikutuksiin voidaan puuttua.

Konfliktit vaikuttavat voimakkaasti lasten ja nuorten tavoitteisiin. Esimerkiksi koulunsa keskeyttäneet toivoivat tukea palatakseen opiskelemaan. Taloudellinen tuki ja apu talouden jälleenrakentamisessa nousi tutkimuksessa esiin tärkeänä painopistealueena.

Planin ratkaisuehdotukset perustuvat haastateltujen nuorten näkemyksiin sekä Plan International Suomen asiantuntijoiden suosituksiin. Ne mahdollistavat konfliktin osapuolten selviytymisen ja yhteisöjen uuden elämän rakentamisen.

Konfliktin osapuolten on

- » kunnioitettava kansainvälistä humanitaarista oikeutta.
- » varmistettava, että apua tarvitsevat siviilit saavat humanitaarista apua ja suojelua esteettä
- » suojeltava avustustyöntekijöitä ja taattava nopea pääsy apua tarvitsevien luo.
- » toteutettava välittömät ja kestävät tulitauot ja aselepo sekä käynnistettävä rauhanneuvottelut, joiden tavoitteena on kestävä rauhanprosessi ja joissa naiset ja nuoret ovat mukana.

YK:n turvallisuusneuvoston ja sen jäsenmaiden on

- » tuomittava kaikki rikkomukset ja väärinkäytökset siviilejä, erityisesti lapsia, vastaan. Lisäksi on varmistettava, että rikkomuksiin syyllistyneet joutuvat vastuuseen.
- » vaadittava suunnitelmia lasten suojelemiseksi aseellisissa konflikteissa, sekä niiden täytäntöönpanoa.
- » vaadittava välittömiä toimenpiteitä seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan lopettamiseksi konflikteissa.
- » varmistettava, että konflikteissa pyritään avaamaan rauhan neuvottelemisen ja nuorten sekä naisten osallistuminen vuoropuheluun.

“Mikä oli unelmani? Halusin saada opintoni päätökseen. En halunnut mennä naimisiin, koska olin vielä nuori. Vaikka olen täysi-ikäinen, en silti halua mennä naimisiin. Haluan ensin auttaa äitiäni ja kasvattaa sisarukseni. Haluan auttaa heitä opiskelemaan ja tukea heitä. Sitä minä haluan, auttaa heitä.”

Zahra, 19, Filippiinit.

Hallituksen ja eduskunnan Suomessa on

- » käynnistettävä kaikki ulkosuhteet kattavan tasa-arvostrategian valmistelu, sillä yhteiskunnan tasa-arvon tasolla on selkeä yhteys rauhaan ja vakauteen.
- » vaikutettava konfliktien osapuoliin sekä YK:n toimielimiin, jotta lasten ja nuorten kärsimykset lieventyvät konflikteissa.
- » ohjattava YK-sitoumuksen mukaisesti 0,7 % bruttokansantulosta kehitysyhteistyöhön ja ohjattava 0,2 % vähiten kehittyneille maille.
- » ”osoitettava EU-linjauksen mukaisesti” 85 % rahoituksesta ohjelmiin, joissa sukupuolten tasa-arvo on pää- tai osatavoite.
- » varmistettava, että konflikteista kärsivillä ihmisillä on mahdollisuus saada oikea-aikaista humanitaarista apua ja keskeisiä palveluja. Lasten erityiset tarpeet on huomioitava kriisivasteissa.
- » suojeltava lapsia väkivallalta sekä seksuaaliselta hyväksikäytöltä, johon syyllistyvät valtiolliset toimijat, mukaan lukien poliisi- ja asevoimat. Tavoitteen edistämiseksi avainasemassa ovat asekauppapäätökset ja monenvälisten suhteiden, instituutioiden ja sopimusten vaikuttaminen.
- » vaikutettava maihin, joissa on sukupuoleen liittyvää syrjivää lainsäädäntöä.
- » puututtava lasten liikkuvuuden esteisiin ja tuettava pitkäkestoisia ratkaisuja, kuten lasten ja nuorten pääsyä kouluun ja sukupuolikysymykset huomioivaa jälleenrakennusta.
- » tuettava nuorten, erityisesti tyttöjen, osallistumista rauhanneuvotteluihin.
- » puututtava sellaisiin konflikteihin ja tuomittava osapuolet, jotka rikkovat YK:n turvallisuusneuvoston asettamaa kuutta vakavaa rikkomusta, jotka kohdistuvat lapsiin konflikteissa.

Lähteet: Plan International: Maaillan tyttöjen tila 2024. plan.fi/tyttöjen-tila-2024, UN OCHA:n maailmanlaajuinen humanitaarinen katsaus 2024: julkaistu joulukuussa 2023.